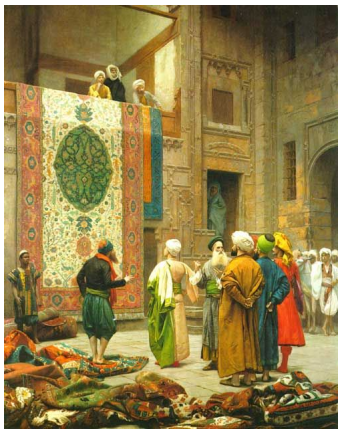

1514 senesinin güzel bir Nisan sabahıydı. Yavuz Sultan Selim maiyetiyle birlikte Üsküdar'a doğru yola koyuldu. Bugünkü Karacaahmet mezarlığına yakın bölgede "Miskinler Tekkesi" de denilen mahalde, Miskin Dede namıyla mübarek bir zat yaşardı. Yavuz Sultan Selim, 20- 23 Nisan tarihlerinde buraya gelişinde onu da ziyaret etti. Üç gün kadar orada kaldı. Miskin Dede'ye bir ihtiyacı olup olmadığını sorduğunda Miskin Dede, "Hayırlara karşı olunuz evladım! Benim bir ihtiyacım yoktur lakin etrafımda gördüğün şu miskinlerin tedavisi için bir dergâha ihtiyaç vardır", dedi.

O zamanlar hayır işleri için bu tür mekânlar kullanılırdı. Tekke'nin içinde şifahanesi de bulunurdu. Padişah Miskin Dede'yi pek sever sayardı. Hatta bir süre sonra İran Seferi'ne çıkarken onu da yanına almayı ihmal etmedi. Sefer dönüşünde ise Miskin Dede'nin isteğini yerine getirildi. Yavuz Sultan Selim, Üsküdar'da 1514 senesi adına "Miskinler Tekkesi" denilen bir dergâh yaptırdı. Şunu da belirtmek gerekir ki bu miskin tabiri, fakir demek olmayıp, bir hastalığa mahsus olarak kullanılırdı. Her kimde bu maraz belirirse o kişide hastalıktan bir iz ortaya çıkar ve kişi hayatta çalışma azmini kaybederdi.

Eskiden Üsküdar bugünkünden bir hayli küçüktü. Şehir henüz İnadiye, Tunusbağı, Çiçekçi ve Selimiye'ye kadar yayılmıştı. Adına Miskinler Tekkesi Mescidi de denilen bu hastanenin kurulduğu mevki, şehrin pek uzağında sayılıyordu. Eski Bağdat yolu, yani ulu yol ile yeni Karacaahmet-İbrahimağa Bulvarı üzerinde olup, İbrahim Ağa Çayırı'na giderken sol tarafta ve İsa Ağa Çeşmesi'nin hemen arkasında inşa edilmişti. Böylece bu yapı devrin en işlek yolu üzerinde kurulmuş oldu. Üsküdar'da Karacaahmet Mezarlığı yakınındaki bu miskinhane 9 oda olarak tasarlandı. Böylece bina da tamamlanmış oldu. Kapı yanındaki duvara konulması ihmal edilmeyen Arapça kitâbede ise şunlar yazılıydı:

"Miskin dede'nin sevgisi bu türbedar kapısını yeniledi. Allah onun başının toprağını güzel kılsın, sene 1514."

Sözü edilen bu tekkeye miskinler dışında hiç kimse alınmazdı. Hatta bu miskinhânede cüzzamlılar tedavi edilirdi. O zaman bu kimsesizlerin kimsesi Miskin Dede olurdu. Miskin Dede onları yanına alır, sahip çıkardı. Gerek erkek, gerekse kadın olsun, buraya alınanların miskin olması şarttı. Bu tekkedeki hastalar, halkın sadakaları ile yaşamlarını sürdürürdü. Yolculuğa çıkanlar veya dönenler mutlâka civardaki sadaka taşlarına gönüllerinden kopanı bırakırdı. Ayrıca miskinhâneye evkaf nezâreti, yani bugünkü adıyla Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından tahsisat/ fon ayrıldığı için, buradakilerin geçim sıkıntısı ile karşılaşmaları da söz konusu değildi. Her hastaya (miskine) iki çift "fodla" (ekmek) ile Üsküdar İmâretinden çorba, akşamları da pilav ve et verilirdi. Pazartesi ve Perşembe geceleri olmak üzere haftada iki defa ise tatlı olarak pilav ile zerde verilirdi. "Miskinler Tekkesi" bu şekilde uzun yıllar hastalara hizmet verdi.

Havaların gittikçe soğumaya başladığı günlerin birinde Miskinler Tekkesi'nde aynı odayı

paylaşan ve dünyadan iyice elini eteğini çekmiş iki arkadaş kaldıkları odanın iki ayrı köşesinde bir iskemle bulup oturmuşlardı. Tekkenin penceresi açık olduğu halde kimsenin ayağa kalkıp pencereyi kapatmaya mecali yoktu.

Miskinlerden biri diğerine:

— Yahu havalar da iyice soğudu, şu pencereyi kapatmak lazım, deyiverdi.

Diğer miskin:

— Doğru söylüyorsun mirim, kapatmak lazım, dedi…

Fakat her ikisinde de herhangi bir hareket yoktu. Aradan saatler, haftalar, geçti fakat yine aynı diyalog aralarında sürüp gitti. Sonunda birinci miskin daha fazla dayanamayıp arkadaşına:

— Kardeş, miskinlikten öleceğiz yahu! Üşüyorum!.. deyince, diğeri:

— Ölüm Allahın emri kardeş, diye cevap verdi.

En sonunda dayanamayan diğer miskin bütün gücünü toplayıp karşı pencereye ulaştı ve camı kapattı. Soluk soluğa kalan miskin hemen oracıktaki bir iskemleye kendini bırakıp şöyle bir derin nefes aldıktan sonra diğer miskin arkadaşına:

— Yahu kardeşim gördün mü? İnsanoğlu kuş misali!.. Bak dün neredeydim, bugün neredeyim!” deyiverdi..

***

Burada anlatılan hikâyenin aksine bu deyim, günümüzde çok seyahat edenler için kullanılır oldu…

Sevda Dıraga Canbaz